

„Edinost“

Izšla enkrat na dan, razen nedelj in p. raznikov, ob 4. uri zvečer.

Naročilna značka:

za celo leto 24 kron
za pol leta 12 „
za štiri leta 6 „
za en mesec 3 kron

Naročnino je plačevati naprej. Na naročbo brez priložene naročilnice se uprava ne ozira.

Podobakarnah v Trstu se prodajajo pomembne številke po 6 stotink (3 svč.); izven Trsta pa po 8 stotink (4 svč.).

Telefon št. 870.

Edinost

Glasilno političnega društva „Edinost“ za Primorsko.

V edinosti je moč!

Oglasi

Se računajo po vrstah v petilo. Za večkratno naročilo s primernim popustom. Poslana, osmrtnice in javne zahvale domači oglasi itd. se računajo po pogodbi.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu. Ne frankovani dopisi se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in oglase sprejema upravnništvo. Naročnino in oglase je plačevati loco Trst.

Uredništvo in tiskarna se nahajata v ulici Carintia št. 12. Upravnništvo, in sprejemanje inseratov v ulici Molin piccolo št. 3, II. nadst.

Izdajatelj in odgovorni urednik Fran Godnik.

Lastnik konsorcij lista „Edinost“

Natisnila tiskarna konsorcija lista „Edinost“ v Trst

Govor drž. poslanca dra Ferjanciča

povodom razprave o proračunu v seji zbornice poslancev dne 24. febr. 1902.

(Dajte.)

Italia irredenta.

Dovolite mi, da iz obilice materiala navedem dvojico izjav. Pred leti je bila razpuščena italijanska šolska družba »Pro patria«; zdi se mi, da radi prekoračenja svojega delokroga. Tedaj je »Nuova antologia«, ta važna in ugledna italijanska revija, ki najbolje glave Italije združuje kakor sotrudičke svoje, pisala »o Italijanih, ki še ječe pod avstrijskim gospodstvom«. Ista revija pravi dalje (čita):

»Mi moramo podpirati svoje brate s tem, da jim pomagamo in jim podeljamo moči, da vzdržijo italijanstvo provincij nedotakneno in nekršeno: che non furono, e non saranno mai austriache, ki niso bile nikdar in ne bodo nikdar avstrijske!« (Čujte! Čujte!)

In ko je minolega leta umrl mnogoimenovani italijanski poslanec Imbriani, je pisal list »Tribuna«, ki je v dotikah z italijansko vlado (čita):

»Preokupiran je bil po apostolatu za Italio irredenta, in reči se more, da je postal republikanec bolj po dejstvu, da monarhija še ni razvilá tricolore na julske alpe, nego pa iz prepričanja, da bi bila republika najprimernejša vladna oblika za deželo.«

Članek zaključuje z besedami (čita):

»Mi gojimo danes z vsemi Italijani željo, da bi se ureničili njega visoki idejali.«

Gospóda moja! Ako se že naš urad za vnanje stvari ne postavlja v bran proti takim izjavam, bi si morala pa notranja vlada stvar ogledati od bližje ter gledati, kako se razvijajo razmere tu doli ob Adriji. In kako se skrbi za slovanski element v Primorju, čegar važnost ob Adriji sem označil?

Šolstvo v Primorju.

Dovolite mi tu, da se z nekoliko besedami pobavim tu z izvajanjem gospoda poslanca iz Istre v seji od minolega petka. V Primorju bivajo 346.000 Slovanov in 294.000 Italijanov — to so statistični podatki iz leta 1890 — in jako velik del od tega števila 294.000 ima ravno mesto tržaško. To tako obljudeno Primorje nima ni ene slovenske srednje šole (Čujte!), a proti edini hrvatski srednji šoli, ki obstoji v Pazinu že nekaj let, uprizarjajo Italijani naskoke. (Mej klic.) Jaz pridem že do vsega, odgovoriti hočem na vse.

Glede Pazina je rekel posl. Bartoli (čita): »V Pazinu, v tem izključno italijan-

skem mestu, se je hrvatski gimnazij ustanovil na novo in se vzdržuje, in sicer ne, da bi s tem ustrezalo kaki kulturni potrebi prebivalstva, ampak, odkrito povedano, da se nas Italijane potiska, jezi in zasmehuje.«

Torej Pazin izključno italijansko mesto! Ali, kaj pa pravi ljudsko štetje? Pazin je velika krajna občina. Krajna občina Pazin ima prebivalstva 14.400 duš in med tem prebivalstvom je nad 13.000 Hrvatov, par Slovencev in 1400 Italijanov. (Čujte! Čujte!)

Ali mesto je povsem italijansko, pravijo gospodje. Mestna občina, ki je del krajne občine, ima 3200 duš. Menite-li, da so te italijanske? 2000 njih so Hrvatje in 1100 Italijani. (Oporekanje). V knjižnici je krajni repertorij, tam se lahko gospodje natančneje obvestijo.

Gospóda moja! Ta Pazin, to baje čisto italijansko mesto Pazin je bilo do leta 1848. izključno hrvatsko gnezdo, in če ima danes nekoliko italijansko lice, se ima zahvaliti na tem le uradnikom in njih rodbinam, torej vladnim organom in mahinacijam vlade (Mej klic.)

V Primorju pa je nemških srednjih šol več nego potrebno (Mej klic.) Tu imate nemške gimnazije v Trstu, Gorici, Pulju, nemški realki v Trstu in Gorici — nočem naštevati dalje — imate torej toliko nemških srednjih šol v deželi, v kateri oficijelno nemški jezik niti deželni jezik ni. Da, ako bi mi držali skupaj, ne bi bilo tega. Ali vi nam ne privoščate ničesar. Ako bi mi držali skupaj, bi takoj izpodmaknili tla nemškemu gimnaziju in nemški realki v Gorici; ista morata prenehati, čim se zasnujejo italijanske in slovenske paralele. Ali vi hočete imeti vse le izključno italijanski. Vi nam ne privoščate niti ljudskih šol.

V Istri je 17.000 hrvatskih otrok brez ljudskošolskega pouka. (Čujte! Čujte!) V Gorici ste še le po desetletnem boju in po odločitvi v najvišjih instacijah zasnovali eno mestno ljudsko šolo, tam zunaj na periferiji v nezdravi in nerabni kasarni (Čujte! Čujte!) A v Trstu bi hoteli, kakor že prej omenjeno, naj bi tržaški slovenski otroci hodili v šolo tja ven iz mesta, v okolico.

Gospóda moja! Mi zahtevamo uradnikov, mi zahtevamo sodnikov, in govori se nam, da jih ni. Ob takih šolskih razmerah se ni čuditi, ako se ne vzgajajo uradniki, ki bi bili večji jeziku naroda!

(Pride še.)

Politični pregled.

V Trstu, 3. marca 1902.

Italijanska pravna akademija v Tridentu. »Neue Freie Presse« poroča, da so se zadnje čase med vlado in italijanskimi poslanci iz Tirola vršila pogajanja, katerim je bil namen doseči, da bi italijanski poslanci v deželnem zboru Tirolskem odnehali od obstrukcije in omogočili redno funkcioniranje deželnega zbora. Ker za sedaj ni misliti na spora zumljenje glede avtonomije južnega Tirola, skuša vlada pridobiti Italijane z drugimi privolitvami. Ponuditi da jim hoče pravno akademijo v Tridentu. Italijanski poslanci iz Tirola so se bili sicer — pravi dunajsko glasilo — izrekli v prvi vrsti za juridiško fakulteto v Trstu, ker se je italijanski klub v parlamentu izrekel za to zahtevo. Vlada pa ne misli na Trst in hoče tako fakulteto dati južnim Tirolcem. O tej ponudbi se vlada še ni pogajala s tirolskimi Italijani, ali pogajanja se utegnejo uvesti toliko radi pravne akademije, kolikor glede raznih drugih želj tirolskih Italijanov v zboljšanje gospodarskega stanja.

G. Kröber in »Neue Freie Presse« nista daleč drug od drugega. Po zgornjem sporočilu se usiljuje misel, da se vlada nadeja, da tirolski Italijani vsprejmejo nje ponudbo glede pravne akademije v Tridentu. Na to kaže že fraza, da so se Italijani »sicer« v prvi vrsti izrekli za Trst. To poročilo nas zanima kolikor toliko, kajti če bi tirolski Italijani vsprejeli, bo jeza mej primorskimi Italijani neizogibna. To bi pričalo tudi, da tirolske Italijane v italijanskem klubu, bolj vlečejo za seboj nego pa te poslednje vodi prepričanje, da je politika rečenega kluba, usiljevana mu od primorskih srditežev, koristna za tirolske Italijane. Videli bi zopet diskrepanco med aspiracijami tirolskih Italijanov in hegemonijsko požrešnostjo primorske oligarhije.

Razmerje med Italijani in nemško ljudsko stranko označuje oficijelni organ te stranke (»Volksblatt für Stadt und Land«, izhajajoči v Inomostu), v zvezi z zadnjim govorom poslanca dra. Bartolija, tako le: »Ravno nasprotno od tega je resnica, kar je gosp. dr. Bartoli najadikoval (tožil) v zbornici poslancev. Italijani se ne zadovoljujejo s tem, da bi mirno živeli na zemlji, pripadajoči njim po pravici, ampak oni si prizadevajo neprestano, da bi svoje gospodstvo razširjali po vseh straneh, tu na stroške Nemcev, tam na stroške Slovencev in Hrvatov. Tam, kjer enkrat čutijo pod nogami

trdna tla, so brutalni in brezobzirni nasproti vsaki manjšini druge narodnosti. Dokler niso dosegli svojega namena, plazijo in se pritožujejo, čuvajo pa se, da ne bi izdali svojih pravih namenov. Prav res ne bi bilo prezdodaj, ako bi se laškim rovarjem v nemških deželah povedalo z vso odločnostjo, naj si tistega baje toli vroče zaželjenega miru brez odloga iščejo kje drugod.«

Umeje se, da se ne identificiramo s temi izvajanci nemško-nacijalnega lista. Najodločneje protestiramo proti trditvi, kakor da Italijani, živeči v naših primorskih pokrajinah, rovarijo »in deutschen Landen«. Tako daleč še nismo. Tu smo Slovani doma in poleg nas tudi Italijani. Te pokrajine morajo ostati nam in Italijanom. Če bi pa kedaj res prišlo tako daleč, da bi Nemei Italijane podili iz dežele, bodo imeli na tem velik del krivde — Italijani. Italijani sami osokoljuje Nemece s svojim postopanjem, da nam svirajo tako »zukunftsmusik«, da za tisto svojo bodočnost že danes reklamirajo naše pokrajine kakor »deutsche Lande«. Italijani so pač slepi, mi pa nočemo biti in nismo. Italijani so tako zaslepljeni po boju proti nam, da taje našo ekzistenco, da taje stanje, ki obstoji faktično in se vežejo z Nemei proti nam in — proti sebi!! Nas pa niti ta krivica, niti to nezaslišano postopanje Italijanov ne more zavesti, da bi jim plačevali nemilo za nedrago, ker nismo tako slepi kakor Italijani, da ne bi vedeli, da bo to nemilo bolelo tudi nas. Torej nas ne morejo zavesti vsa nemoralnost, vsa nezmisljenost, ves cinizem in vsa brutalnost v italijanski politiki, naperjeni proti nam, da bi njim na kljubaj podpirali nasilne aspiracije Nemcev do naših pokrajin. Zato odklanjamo najodločneje izvajanja v navedenem glasilu, v kolikor se kaže v njih konečna tendencija velikonemških načrtov.

Zabeležili pa smo jih radi, v prvo zato, da zopet in zopet svarimo in opozarjamo na nevarnost, ki nam grozi od nemškega »Drang nach Osten«, v drugo zato da pokažemo, kako Nemei Italijanom dajejo brec v plačilo za to, da so jim poslednji podajajoči na pripravah za izvrševanje njihovih velikonemških zasnov, in v tretje, ker podajajo zares izbornu karakteristiko italijanskih takozvanih »politikov«. Taki so res: doma, nasproti drugim, po krivdi sistema šibkejim od njih, so brutalni, kruti, pred višimi pa klečeplazijo in pretakajo solze — najodurnejega hinavstva. Nemški list je postavil pred gospódo zrcalo, ki res izbornu kaže. Signori naj se le pogledajo vanje in če

vdušeni zbog te ponudbe, sluteči prave namere tega Polumadžara.

Gospa Dobraničeva je vprašala drugega dne svojo hčer: »Zakaj nočeš vzeti Repušiča?«

- »Jaz ne morem ljubiti tega gizdalina.«
- »Veš-li ti, kaj je ljubezen?«
- »Vem, mati.«
- »To je, tako iz romanov in pesmi.«
- »Nikakor.«
- »Včeraj si rekla pred tetko, da ga nočeš, ker ljubiš drugega.«
- »Da, mati.«
- »Mislija sem, da je bil to le izgovor, da se rešiš Repušiča.«
- »Nikakor. To je bila živa resnica.«
- »Ti torej res ljubiš?«
- »Da.«
- »Koga?«
- »Vladimira Milkovića.«
- »Kolomanovega učitelja?«
- »Da, mamica.«
- »Ti si dete, ti si zblaznela.«

(Pride še.)

PODLISTEK 42

Vladimir.

Hrvatski spisal Avgust Šenoa, prevel M. C-t-č.

IV.

»Cel ni«, je odgovoril Evgenij mirno, »da vidimo, kakov mu bo zaključek.«

Lucija se je bila res vrgla po svoji materi, to je, proti njeni volji ni bilo, ni smelo biti prigovora. Gospej Dobranički je to nekako ugajalo, ker je videla svojo sliko in priliko, ker se je mogla nadejati, da bo Lucija hodila po njenih sledih. Nu, v nečem se je Dobraničeva hči razlikovala od svoje matere, srce jej je bilo nežnejše, mehkeje, vse je čutila ona z dvojno silo, vse se je bolj živo dotikalo njenega srca. V duši deklice, ki ni bila vzgojena z nežno skrbjo in modro pažnjo starišev, ampak je rasla kakor divja rožica, v tej duši se je produtil nekí tuji, čudni idealizem, neka nemirna čustvenost, ki je vedno težila za romantiko. Matere tudi ni brigalo, kako se razvijajo nprav njene hčere,

niti ni poskušala, da bi globlje pogledala v Lucijino dušo, mati se je samo veselila hčere, ko je ta poslednja kazala neko samostalnost ali svojeglavnost. Pa gospa Dobraničeva tudi ni utegnla baviti se z vzgojo svojih otrok. Kmetarija odevle gospe, zanimive dogodbece v družbi in lovenje za modo so jej delali toliko skrbi, da se ni spominjala svoje dolžnosti. Vladimir je bil živ, zanosen mladenič, s katerim se je Lucija v prvem cvetju svoje dekliške dobe pogosteje sestajala, da Vladimir je bil tudi pesnik. Zato je bil dobil Lucijino srce prej, nego se je bil nadejal, a ko so jo hoteli možititi s povsem nepoznanim človekom, katerega ni mogla ljubiti, ki niti ni imel prilike, da se prav seznaní žnjo, kamo-li poželeti je, osvojiti si njeno dušo; in da najde zavetišče pred naskokom tega prosilca, odkrila je proti deviški navadi svojo ljubezen. Stariši se niso ravno mučili, da bi Lucijo pregovorili na ženitev, ki jo je bila zasnovala teta Pavlina, vedoči prav dobro, čes da Repušič išče. Madjarofilski, medimurski vlastelin je mislil, da je Lucija jako bogata partija — ker je svet, sodeči po razkošnem živ-

ljenju gospe Klare, mislil, da so Dobraničevi res bogati; — Repušič je vedel nadalje, da je stari Dobranič človek, vpliven v svoji domovini, velik dostojanstvenik, s čegar pomočjo bi mogel priti do važne službe v Hrvatski. A to ravno je gospod Repušič hotel. Njegovo gospodarstvo je propalo, njegovo premoženje je bilo zadolženo, trebalo je torej leka. Da si je silno oboževal Madjarijo in njenega Meajjo Košuta, da-si je malo cenil Hrvatsko, in je ljuto mrzil novo gibanje v tej zemlji, vendar se je spomnil, da se mu ime končuje na »ič«, da je njegovo pleme po pravici hrvatsko, da ima torej nekako pravico zahtevati od nje zasluzka in koristi, kakoršnje mu menda ni hotela dati bogata Madjarija. Bil je to eden od stotin tistih odpadnikov, ki iščejo domovino le tedaj, ko iščejo kako korist ali čast, ki pa jej obračajo hrbet, ko jej grozi nevarnost, da, ki se vežejo z vsakim vragom proti svoji domovini. Repušič je bil vrhu tega človek slabega duha, lahkega uma, pijanec in kartavec. Da-si ga je teta Pavlina hvalila, slavila ter kovala v zvezde, Dobraničevi vendar niso bili na-

imajo le še mrvice moralno-estetičnega ukusa, se morajo ustrašiti in zgražati nad sliko, ki jo zazrejo v zrcalu.

Radi glasovanja o dispozicijskem fondu — oziroma neglasovanju liberalnih slovenskih poslancev se utegne vneti v slovenskem novinstvu jako animirana razprava. Kakor vsikdar, hočemo mi tudi o tem prezalostnem dogodku v slovenskem političnem kaosu govoriti naravnost, brez ozira, po svojem prepričanju. Toliko zgledevanja ga že dolgo ni bilo v Trstu, kakor to pot. Najbolj pa so osupnjeni oni, ki so se vedno in vedno nadejali, da narodno-napredna stranka krene skoro na pravo pot in inavgurira politiko, ki bo združevala vse zavedne, energično-narodne elemente križem domovine. Ti so naporjeni. Jeden njih je menil včeraj malodušno: sedaj se ne nadejam ničemur več.

Rusi in Poljaki. Zadaje dni smo čitali po nemških listih dan na dan vesti, iz katerih je bilo sklepati, da so se razmere med Poljaki in Rusi zopet hudo poostrele ter da v Galiciji blapola silno razburjenje proti ruskuemu narodu. Temu nasprotno pa javljajo iz Lvova, da je tam izšel oklic do naroda, ki priča o višjem se preobratu v javnem mnenju Galicije sporazumljenju z Rusijo v prilog. Oklic ima nad 60 podpisov ljudi najrazličnejega političnega menenja, ki pa z narodnega stališča obsojajo poskuse za nahujskanje mladine v protiruske svrhe!

Oklic povdarja, da je po dogodkih v Vrešau pozornost Evrope zopet obrnjena na poljsko stvar. Solidarno in dostojanstveno vedenje Poljakov je še povečalo utis teh dogodkov. Prispevki za trpeče brate so se razvili v imponanten političen pojav. To navdaja srce Poljaka s ponosnim zadoščenjem, ali izvestni dogodki v Lvova bi mogli škodovati temu mogočnemu utisu. Gotovi elementi so hoteli priti z nepristojnimi in pogubnimi demonstracijami, in doživeli naj bi dobo kakor je bila v prvi čas po padu domovine. V tej umetno ustvarjeni situaciji apelirajo podpisanci do someščanov, naj svojo pozornost obrnejo grozeči nevarnosti in naj pozovejo vse politično zrele elemente, da mladino odvračejo od takeh demonstracij. Če tudi nadahnjena najplemenitejšim patrijotičnim mišljenjem, vendar mladina v svoji neiskkušenosti ni poklicana, da bi prevzemala vodstvo narodne politike. Vedenje enega dela iste, katero vedenje si je možno pojasniti le po pomanjkanju politične zrelosti, mogoče bi postali Poljakom v največjo pogubo, dednemu sovražniku pa na korist in v škodoželje.

Kdo je dedni sovražnik, o katerem govori oklic, menda ne treba praviti. To je tisti skupni sovražnik, ki grozi jednako Poljakom in Rusom in Čehom in Slovence! Ob brutalnih dogodkih v Vrešau je ruska javnost intenzivno občutila to; kakor da ni nikdar bilo kaknega spora med Poljaki in Rusi je ruska javnost na ganljiv način izjavljala svoje simpatije in svoje sočutje do proganjane poljske krvi in je s tem dokazala v visoki meri, kako je v njej razvit zdrav kriterij v presojanju stvari in dogodkov. Poljska javnost naj bi ob vsaki priliki posnemala ta lepi izgled ruske javnosti, pa bi se ostroti kmalu ugledile ob sebi in brez kake posebne akcije.

Princ Henrik v Ameriki. Amerikanski listi sklepajo, da je bilo kosilo, prirejeno dne 28. m. m. pri predsedniku Rooseveltu, politične važnosti, ker so se po kosilu dame odstranile in je princ Henrik sam ostal s predsednikom Rooseveltom in nekimi drugimi visokimi funkcionarji Zjedinenih držav. Slavnosti na čast obisku princa Henrika zaključile so se z obedom, prirejenim dne 1. t. m. na nemškem poslaništvu v Washingtonu. Obedu so se udeležili poleg prinčevega spremstva tudi diplomatski zastopniki Avstro-ogerske, Anglije, Francije, Rusije, Italije, Mehike in drugih držav.

Vojna v južni Afriki. Iz Londona je došla včeraj brzjavka, ki pravi, da še vedno manjkajo vesti o porazu angleške vojske pri Klerksdorpu, kjer so Buri ujeli poveljujočega polkovnika Andersona skupaj s 14 častniki in 451 vojaki, kar povzroča na Angležkem veliko vznemirjenje. Ta brzjavka je v očitnem nasprotju z drugo vestjo, ki je došla o tem angležkem porazu in ki pravi, da se Buri jednega angležkega častnika in nad 100 vojakov zopet izpustili na svobodo. Ako je to poslednje res, potem morajo dotičniki znati kaj povedati o tem dogodku! Lord Kitchener laže torej, ako pravi, da mu manj-

kajo vesti. Izlagano je torej eno ali drugo. Ali pa je, kakor po navadi, poraz angležkih čet veliko hujsi, nego so ga sporočili početkom in se le polagoma izve vsaj približna resnica.

Lord Kitchener brzjavlja, da so Buri zadnje dni imeli velike zgube, ki znašajo kakih 800 mož. To naj bo seveda v tolažilo angleški javnosti, da pozabi na angleški poraz pri Klerksdorpu. Čudno je le to, da je lord Kitchener vedno veliko bolj poučen o burskih porazih, nego o angležkih!! Angleži vedo povedati (kakor se je to zgodilo nedavno) celo, koliko mrtvecev so imeli Buri v kaki bitki, da-si so jih — glasom istega angležkega poročila — vzeli seboj!!

Drobne politične vesti. Predsedništvo brazilijanske republike. Dne 1. t. m. bila je volitev v predsedništvo Zjedinenih držav brazilijanskih. Predsednikom je bil izvoljen gubernator in predsednik države Sao Paulo, dr. F. P. Rodrigues Alves, podpredsednikom pa dr. Silvian Brandaro.

Kriza v Španji. Govori se, da ministerevo Sagasta v kratkem poda svojo ostavko.

Kriza v Srbiji. Tudi v Srbiji se širi govorica o bližajoči se ministerski krizi.

Tržaške vesti.

Vprašanje za vprašanje. Ljudje nam pripovedujejo, da nas zaduji »Rdeči prapor« apostrofira nekako tako-le: Kje je bila »Edinost«, ko slovenski poslanci niso glasovali za Ellenbogenov predlog, za takojšnjo odpravo izjemnega stanja v Trstu?

Na, na! Kje je bila »Edinost« takrat? Nu, kje?! V Trstu je bila!

Ali — vsako vprašanje je vredno drugega vprašanja. Če so radovedni oni, ki preobrazujejo svet in rešujejo — delavca pod rdečim praporjem, zakaj ne bi smeli biti radovedni tudi mi?! Mari ne?! Računamo torej, da nam sodrugi okolo »Rdečega«, ki so toli zavzeti za jednako pravo vseh, ne bodo šteli v zlo, ako njihovemu vprašanju vsporedimo drugo, nič manje interesantno vprašanje:

Kje so bili »Rdeči prapor« in njegovi slovenski in italijanski sodrugi, ko je trebalo opozarjati štrajkujoče delavce, da so se vsega gibanja polastili drugi, delavstvu povsem nesorodni, da, naravnost sovražni elementi?! Kje so bili »Rdeči prapor« in njega slovenski in italijanski — »socialisti« — gospodarji, ko je trebalo svariiti štrajkujoče delavce, naj ne nosijo kože v nevarnost radi gibanja, ki ni imelo nič več posla z gospodarskim vprašanjem delavstva?! Kje so bili »Rdeči prapor« in tisti njega »socialisti« — gospodarji, ki, kakor znano, Italijane ljubijo s podvojeno silo, kje so bili, ko je trebalo svariiti in prepričati, da vlada ne dobi pretveze za proglašenje izjemnega stanja, a dr. Ellenbogen ne razloga za stavljenje onega predloga?!

»Rdeči« bo menda zadovoljen sedaj, ko smo mu tako lepo povrnili vprašanje za vprašanje.

Zarota proti slovenskemu delavcu. Delavstvo v Trstu že dobro ve, ali je bil štrajk v komaj minolih dneh opravičen ali ne. — O tem zdaj niti besede, ker je stvar jasna, ker so krivci javno poznani in — pripoznani. — Nekaj drugega in silno važnega nam sili pod pero! — Mi, ki smo z našim slovenskim delavcem sorodni po duhu in krvi, opazujemo neke skrivnostne mahinacije, neko krtovo spodirvanje v škodo del. stanu v Trstu. Zarota tujega laškega elementa je dekretirala pogin — če hoče: uničenje našega domačega delavstva v Trstu. Domača tržaška kamora — združena z italijansko rimsko irredentiško kamoro — je določila, da »naši« morajo zgubiti kruh, da je naše delavce namdomestiti s tujim — italijanskim elementom! Dovolj je dokazov v javnih, notoričnih, neuttajljivih dogodkih! Najeli so bili kurjače iz Genove — najeli so jih bili iz Venecije — da konkurirajo, da namdomestijo naše delavce. — Le energija — in zdravi razum domačih je za sedaj preprečil to. A stem ni odstranjena nevarnost za vedno! Zagotovljamo Vas, dragi slovenski delavci, družinski očetje, ki delate že desetletja v naših velikih pomorskih »stabilimentih« — proti Vam je sklenjena zarota, ki Vas hoče odpraviti z dela in Vas namdomestiti z drugimi! — Kako pa se to zgodi? Poslušajte! V vsakem teh »stabilimentov«, pri Lloyd, pri Strudthofu pri sv.

Marku — je podplačanih in najetih nekaj izdajce, kateri iščejo ugoden moment, da Vas našantajo, v štrajk.

Ravno te dni smo čuli iz dobrega vira, da se nekaj snuje proti Vam, da Vas hujskajo na štrajk radi skrajšanja delavnega časa za — pol ure, ako se ne motimo, — ali morda tudi še radi česa drugega.

A mi, ki smo Vaši odkriti prijatelji, Vas opozarjamo na to skrivno rogoviljenje, ki je navidezno Vam v prilog, v resnici pa je naperjeno proti Vam!

Glejte si dobro onega, ki se Vam uriva za voditelja, predno storite kakov korak, ki bi mogel postati usoden za Vas. Laški irredentiški krogi so začeli iskati pretvez, da Vas polagoma iztrebijo iz tukajšnjih zavodov in podjetij! Izvestni subjekti pa, ki se Vam štaliijo za prijatelje niso v resnici nič drugega, nego najemaiki rečenih krogov in imajo nalog zavesti Vas, da sami utaknete glavo v zanjko, da sami daste pretvezo, da Vas odpravijo.

Bodite torej previdni pred izdajskimi šepetaleci! Ne štrajkajte, ne da bi se sami prepričali popred, ne da bi imeli garancije, da bo štrajk služil Vaši koristi, ne pa koristi drugih ali morda celo proti Vam! Pazite, da ne ostanete na suhem, kar ravno žele oni, katerim služijo ti vestni lažajivi — prijatelji delavcev! Proč s Slovencei! — to je njihova parola.

Pozor torej! Naši naj bodo pametni in naj imajo nepremično pred očmi, da le in edino le med ljudmi svoje krvi imajo resničnih prijateljev.

Pomnožitev tržaške garnizije. Kakor javlja včerajšnji »Piccolo«, dobil je tržaški municij od vojaške oblasti poziv, naj pripravi prostor za še jeden polk pehote, ki se stalno nastane v Trstu.

Reformatorjem v album. Pišejo nam: Cenjeni gospod urednik! Zadnji čas sem čital večkrat v Vašem cenj. listu kako so gospodje na škofijskem ordinarijatu zeló delavni, kako hitijo urejati škofijo po svojem okusu (in najbrže tudi po okusu koga drugega, ki se ne bi imel utikati v cerkvene stvari), kako hitijo predstavljati svečenike slovenske narodnosti, kako delujejo proti slovenskemu cerkvenemu petju, ki je že od starih časov vkoreninjeno med ljudstvom, in sploh proti slovenskemu jeziku! — Res, zeló delavni so postali, ali ne v korist versko, ampak v korist svojemu narodnemu šovinizmu in sistemu, kateremu zvesto služijo. — Na nekaj pa, kar bi jim bilo v dolžnost in kar bi morali tudi v Trstu enkrat začeti, se niti od daleč ne spominjajo. In to je: »reforma cerkvenega petja«, kakor jo zahtevajo razne določbe in okrožnice rimskih papežev. — Po družih škofijah so izdali že po večkrat določbe gledé cerkvenega petja, drugod imajo že davno ustanovljene »Cecilijske družbe« in cerkveno petje je urejeno tako, da odgovarja cerkvenim določilom. Po cerkvah tržaške škofije in posebno v Trstu pa je še vedno čuti trivijalne Maše in Tantum ergo, da človek ne ve, ko to poslušá, je-li v gledališču ali v cerkvi, kjer je hiša pobožnosti in molitve?! Že tridentinski zbor zapoveduje, da: Tista glasba, bodi orgljanje, bodi petje, ki je mehkužna in nespodobna, nima prostora v cerkvi.

Pred malim časom sem čital (v neki št. »Ed«), da je bil neki duhovnik premeščen in grajan radi tega, ker ni mogel hitro uređiti vsega petja v latirščini, kakor mu je velel viši ukaz. Gospoda na škofijstvu naj ne mislijo, da je pravo cerkveno petje le tisto v latinskem jeziku, ampak pravo cerkveno petje je tisto, ki ne moti ljudi v molitvi, ki ne spominja na posvetnost in ne vpliva na pete, da se privzdigujejo na ples. Takega nespodobnega petja je pa v tržaški škofiji, žalibog, še mnogo mnogo.

Pred časom sem bil v stolnici pri slovesni maši, ali to vam je bil cel koncert in ne služba božja. Petje se je drvilo v sentimentalnih, teatraličnih melodijah in v razkošnem tempo, Gloria bila je cela davorija, pri Hosana ni hotelo biti hrupa in vrišča nikoli konec in orkester je večkrat nadvladal petje. Ljudstvo se je kar s hrbtom obračalo proti altarju ter zadovoljno poslušalo; tu pa tam je kak radovednež z binokelnom pogledal, da bi spoznal solista, kateri je pel kakšno solo-partijo — sebi in ne Bogu v čast. Sveta cerkev je žalostna in vesela, ali nikoli ne obupno žalostna in tudi ne razkošno vesela.

Gospodá, ki bi radi v tržaških cerkvah zatrli vsako sled Slovencev! Tu imate dela

za reformiranje! — Slovenski jezik in slovensko petje pustite pri miru! Vsemožni Bog umeje vse jezike in gotovo usliši glas p o b o ž o e g a slovenskega petja istotako, kakor latinskega v hrupnih in posvetnih mehkužnih melodijah, ki le odvrača ljudi od pobožnosti in vabi v cerkve tudi Žide in drugoverce, katerim ni mar sv. maša, ampak muzikalni užitek. Cerkevno petje ne sme biti pevcem ali muzikantom v čast in ljudstvu v zabavo, ampak Bogu v čast in ljudstvu v vspodbujko k molitvi.

Velik pogrešek je tudi ta, da se v procesijah najemajo kar po dve ali tri godbe (alla Jurizza), ki igrajo posvetne koračnice kakor:

»Mein Herz das ist ein Bienenhaus, die Mäthen sind darin die Bienen« — »Viva San Giusto« — »Mädel mit dem rotten Mieder« in druge znane in neznane, katere igra godba navadno na posvetnih slavnostih, koncertih in veselicah. Tudi sklep misijona niso mogli izvršiti v Rojannu brez godbe. Misijonar je v svojem sklepnem govoru pozival ljudi, naj se odpovejo plesu, veseliam in sploh posvetnim razkošnostim; ali ves njegov trud je pokvaril gosp. Jurizza, ker je najel, mislim, celó dve godbi in priredil umetne ognje in kolesa — kakor na kaki posvetni slavnosti. Radovednega občinstva, posebno iz mesta, katero se je veselilo ob zvokih glasbe in občudovalo umetno razsvetljavo, bilo je veliko — vsklikov...

No, se jutri še nekoliko pobavimo s tem.

Furius.

Odmevi dogodkov v Trstu. Na Dunaju nahaja se te dni nadporočnik Köppl, t. j. oni častnik, ki je dne 14. februarija zaukazal streljati na borzuem trgu. Na Dunaj ga je pozvalo vojno ministerstvo, da poroča o svojem postopanju.

Samomora. V soboto ob 4. in pol uri popoludne se je zastupil v gozdju blizu ulice Pindemonte okoli 60 let stari Mihael Krišček iz ulice Sorgente. Ko je popil strup in se zgrudil na tla, videli stí ga iz okna bližaje hiše dve ženi, ki stí opozorili na to nekega mimoidočega gospoda. Ta je šel k samomorilecu in ko je videl, da se isti zvija na tleh v bolečinah, hitel je proti mestu po pomoč. Kmalu pa je srečal dva redarja, katerima je povedal ta dogodek. Jeden stražnikov se je podal h Kriščku, drugi pa je šel na bližnji komšarijat, odkoder je telefoniral na zdravniško postajo. Došli zdravnik pa je prišel prepozno, ker je samomorilec med tem časom že prenehal živeti. Pri njem niso našli nobenega papirja, ki bi določil njegovo identiteto. Na levi roki pa so zapazili v kožo tetovirano ime Mihael Krišček in letnico 1858., kar bržkone soglašá z letnico njegovega vojaškega službovanja. Včeraj zjutraj, ko je bilo truplo pokojnika izloženo v mrtvašnici pri sv. Justu, se je res konstatiralo, da je dotičnik Mihael Krišček, ki je se so-progo, jednim sinom in jedno hčerjo stanoval v ulici Sorgente. Vzrok samomoru bila je baje neka bolezen.

Ob 11. uri zvečer v soboto pa se je na svojem stanovanju zastupila 31-letna Ivana Dobrila iz ulice Riborgo št. 6. Ko je namreč ob istej uri njen soprog prišel vinjen domov, nastal je med njima prepir, ki je završil s tem, da je žena nepričakovano izpila steklenico strupa. Mož njen je takoj tekel po pomoč k Trevesu, ki je dal samomorilko v nosilnici prenesti v bolnišnico. Tam so jej zdravniki hoteli izprati želodec, a se jim ni posrečilo, ker je bila žena že v poslednjih hipih in je kmalu na to umrla. Ker je bilo na njenem stanovanju vse v neredu je policija aretirala njenega soproga Ludovika, sumeča, da se je morda dogodil umor. Pozneje pa se je izkazalo, da je bil nered radi tega, ker sta se imela naslednjega dne izseliti, ter se je izkazalo, da se je v resnici dogodil samomor, vsled česar so moža izpustili na svobodo.

Drobne vesti. Steklenice na redarje so metali prošlo noč iz neke zloglasne hiše v ulici Fortino. Dva redarja v družbi z jednim orožnikom sta se podala v dotično hišo ter aretirala mornarja Antona S., katerega so takrat jedinega našla v oni hiši. Pozneje pa se je doznalo, da so bili v hipu, ko so se lučale botiljke, tam še drugi trije mornarji, izmed katerih so pozneje ulovili še nekega Ernesta J. Oba aretirana sta trdila, da sta nedolžna.

Samomoralni nesreča? Iz tretjega nadstropja hiše št. 2. v zagati Moro je

včeraj ob 6 in pol uri zjutraj padla na tlak 62 letna Ana vdova Cipriani ter ostala takoj mrtva. Ni bilo mogoče doznati, da-li je žena samovoljno skočila iz okna, ali pa da je padla po nesreči.

Nov Lloydov parnik. V kratkem spuste iz Lloydovega arsenala v morje nov parnik »Galieija«.

Ženo je hotel ubiti. Med zakonskima Visentini iz ulice Madonina vira že delj časa domač boj, ki je včeraj došel do vrhunca. Mož, 37-leten mizar, je včeraj zjutraj po hudem prepiru, ki ga je imel se svojo ženo, pograbil nož ter hotel ženo zabosti. Žena pa je zbežala na ulico in za njo mož z nožem v roki. Na srečo sta se ravno, ko je Visintini dohitel svojo ženo in jej hotel zabosti nož v vrat, prikazala izza ogla dva redarja, ki sta Visintinija prijela in ga potem odvela v zapor.

Dražbe premičnin. V torek, dne 4. marca ob 10. uri predpoludne se bodo vsled naredbe tuk. c. kr. okrajnega sodišča za civilne stvari vršile sledeče dražbe premičnin: ulica del Torrente 24, hišna oprava; ulica Sette Fontane 30, hišna oprava; ulica Tiziano 4, hišna oprava; ulica Miramar 11, hišna oprava; ulica Ponziana 2, hišna oprava; ulica Giulia 3, obuvala in oprava v zalogi.

Vremenski vestnik. Včeraj: topolomer ob 7. uri zjutraj 10° 0 ob 2. uri popoldne 13° 7 C^o — Tlakomer ob 7. uri zjutraj 759,5 — Danes plima ob 2.03 predp. in ob 0.0 pop.; oseka ob 9.53 predpoludne in ob 0.0 popoldne.

Društvene vesti.

Pevski zbor bratovščine sv. Cirila in Metodija priredi dne 31. marca 1902, na Velikonočni ponedeljek, I. spomladanski koncert v dvorani »Narodnega doma« v Barokovljah. Vpored se prijavi pravočasno. Toliko naznanja bratskim društvom.

Vesti iz ostale Primorske.

× Iz Podgrada v Istri nam pišejo dne 28. februarja 1902.: Danes je c. kr. okrajni živinozdravnik, gospod Rauziro Cella, tukaj v tretjič predaval o umni živinozdravi. Tudi to pot se je udeležilo predavanja prilično število naših ukazeljnih kmetovalcev, da si je vreme bilo skrajno neugodno. Slabo deževno vreme je gotovo odvrnilo še mnogo bolj oddaljenih, da niso došli na predavanje, ki je bilo jako zanimivo ter so poslušalci z vidnim zanimanjem sledili g. predavatelju, ko jim je na kratko, vendar dovolj umljivo razlagal, kako treba v prvi sili pomagati ponesrečenemu ali kako drugače obolelemu živinčetu. O tej priliki je marsikateri naših kmetov izprevidel, kako lahkomno ravna včasih, ko mu je zbolela žival in kako napačno ter celo usodepolno utegne biti njegovo »kuriranje«. Zadnje predavanje bomo imeli še 14. marca t. l.

Razstavo goved bomo menda vendar le letos imeli. Deželni kulturni svet istrski je že določil v to svrhu od podpore c. k. poljedelskega ministerstva ostanek K 2197 st. 38 v uporabo za 3 razstave; a koliko pripade na našo gospodarsko zadruzo, tega še ne vemo. Sicer je še čas za to, ker razstave bodo morale biti še le od 16. avgusta do 15. septembra letos. N.

Vesti iz Kranjske.

* **Veliko nemško slavnost v Ljubljani** pripravljajo Nemci za prihodnje binokosti. Filharmonično društvo bode praznovalo 200-letnico. Povabljeni bodo Nemci od raznih strani, naj takrat prihite v Ljubljano.

* **Südmarekino rovanje na Kranjskem.** Pod tem naslovom poroča Slovenec iz Stoba pri Domžalah, da je tamošnji občinski svet sklenil ugoditi tam naseljenim Tirolcem ter jim ustanoviti posebno nemško šolo na stroške občine. Zopet so naši ljudje sami odprli jedra vrata germanizaciji. Za osnutje nemške šole so se odločili, na razširjenje slovenske šole, ki je pretresna, pa ne mislijo. Taki smo Slovenci! V kolikor ni že tujinec nasilen in brezobziren proti nam, pa še sami hitimo plesti šibo, ki bo padala po naših hrbtih.

* **Shod vinogradnikov.** ki se je vršil minolo nedeljo v Ljubljani, je vsprejel več resolucij v prosep vinogradništva, tako ozi-

rom na glasovito klavzulo, za nov zakon vinogradnikom v varstvo, glede trgatvenega reda, za vinarke zadruge itd. Govorili so med drugimi g. vodja Richard Dolenc, gosp. Gombač, gosp. Rohrmann. Po shodu je bila poskušnja vin. Izloženih je bilo — kakor posnemljemo iz »Slovenskega Naroda« — 80 različnih vin, starih 1—12 let, iz vseh vinorodnih krajev Kranjske. Rečeni list pravi, da je bil kar presenečen po dobroti nekaterih vin. Gospod potovalni učitelj Gombač je povdarjal, naj bi se v Ljubljani ustanovila pokušalna klet, kar bi mnogo pripomoglo do oživiljenja kupčije z vinom.

Razne vesti.

Stanje francoskega ministerskega predsednika Waldeck-Rousseau. Rana, ki jo je ministerski predsednik dobil na čelo, ni težka, velike bolečine pa mu povzroča ona na rami. Težke operacije ne bodo potrebne in se ni bati komplikacij. Predsednik republike Loubet ter vsi ministri so se takoj informirali o stanju ponesrečenca. Bržkone bo Waldeck-Rousseau moral svoje ministerske posle popolnoma opustiti za par tednov. Veselilo ga je, ko je slišal, da njegov nečak ter koočijaž nista bila nič poškodovana. Waldeck-Rousseau je hotel obiskati predsednik Loubet, a moral je to opustiti, ker so zdravniki izjavili, da mora biti ranjenec popolnoma v miru. Posle ministerskega predsednika je prevzel začasno justični minister Monis. Danes zjutraj došlo brzobjavke poročajo, da zdravljenje ugodno napreduje ter da je ministerski predsednik včeraj o poludne že vstal iz postelje. Zdravnika Poirrier in Babinsky sta izdala včeraj buletin, ki pravi, da je stanje ranjenca splošno zadovoljivo, a isti da trpi močne bolečine na rami in levi roki. Dr. Poirrier meni, da ministerski predsednik ozdravi v kakih 10 dneh; kost na rami ni zlomljena.

Loterijske številke, izr. banč. dne 1. t. m.:

Dunaj	14	16	39	6	61
Gradec	18	85	32	52	45

Jože Plečnik*).

Danes sem prečital celo vrsto pisem, ki sem jih tekom let najinega prijateljstva od Plečnika prejel, pisma iz dobe njegovih študij, potovanj, bogatega delovanja iz težkih in jasnejših dob. Kak enotni utis napravljajo vsa danes na-me! Razložek začasnega razpoloženja, v katerem so postala, ne spreminja skoro ničesar na celotni karakteristiki prijatelja. Stalao in vedno ima isti cilj pred seboj, za katerim gre s trdno voljo, obstalni in trdni zavesti in avtokritiki vsakega koraka; ne zadržuje ga niti za trenotek nobeno razočaranje, niti — in to je že posebne vrednosti — kateri-koli zunanji uspeh. Ne mari za (viš)no stopinjo — vidi samo dolgo pot pred seboj.

Vstaja pred mano on in cela umetnost njegova —, premotrivam, kako se je, kljub vseini boju in pomanjkanju, razvijal s sigurnim in hitrim tempom.

Že na akademiji dunajski, kamor je prišel mladi, skromni študent slovenski v letu 1890, obrnil je kmalo poziraost na-se. S početka ga niso marali vsi njegovi tovariši, zbrani okoli mojstra svojega Wagnerja. Razločeval se je odveč od njih po svoji nepristopni zamisli zunanosti; med tem ko so vsi ostali navdušeno sledili poti, jasno označeni od mojstra, ni oril z ostalimi, ko so prvi valovi novega prodrali, — pri vsem tem pa je bil sam med prvimi in ravno tako mnogemu vzor.

*) Došel nam je krasni češki umetniški mesečnik »Volne Smery«, katerega 5. številka je skoraj vsa posvečena dnevemu našemu umetniku, arhitektu Plečniku in ki prinaša ta-le laskavi spis v češkem originalu. Vsa pet št. številka je ilustrirana z izključno Plečnikovimi deli, t. j. z načrti za razne spomenike, sohe, vile, meščanske hiše, in razne detajle ter pohištva in druge dekorativne predmete. Vsi ti načrti imajo nekaj tako nenavadno originalnega, priprostega, ukusnega in ljubekega na sebi, da si jih človek nikdar ne more nagledati. Neka čudna, pristno slovanska poezija veje iz teh genialnih Plečnikovih del, nekaj takega, kar mora vzbujati splošno senzacijo in splošno posnemanje. To ni nikako pehanje za originalnostjo, temveč je prava, rekli bi, nezavedajoča se originalnost, ki se poraja v umetnikovi ustvarjalni genialnosti. Priznati moramo, da so nas ti Plečnikovi načrti kar osupnili, a naše iznenadenje je bilo tem prijetnejše, ko smo upoštevali dejstvo, da je stvaritelj teh divnih harmoničnih slik naš rojak.

Uredništvo »Edinosti«.

Leta 1896., ko je na dunajski razstavi toliko mladostni prekipovalo, preskakovalo, vzbujala je notranja dekoracija rotunde občudovanje. Sredi bujne razposajenosti in vseh teh amaterskih razposajenosti karikatur, kakor se obešajo povsod in vsikdar po dvoranah, doseglo je delo Plečnikovo vspeh se svojim mirnim tonom s pravim antičnim duhom — ne obliko. Tudi ta je bila svedobna, toda ostra in odločna. Takrat se je prvič govorilo o Plečniku. Njegovo delo je bilo potem vir mnogim, sedaj priznanim dekoraterjem dunajskim. Tudi druge njegove male notranje arhitekture, posebno pohištvo (reproducirano v tej številki) nastale so v oni dobi ter so se svojo jednostavno logično in vsled tega namemno obliko prehitelo novo gibanje.

Prvo monumentalno delo, s katerim je postal Plečnik široko znan, bil je njegov konkurenčni načrt za Guttenbergovo spomenik na Dunaji. Tudi to delo spada še v dobo njegovih studij na (Dunaji) akademiji. Duševni obseg tega načrta približuje se najbolj pojmu, kateri Guttenbergovo ime vzbuja v nas; tudi ideja sama je tu s tako jednostavnim in tehtnim sredstvom izražena, da to delo spada med najgenijalnejša dela vseh dob. Žal nam je, a bilo je žal tudi vsemu naprednejšemu umetniškemu svetu dunajskemu, da veliko to delo ni bilo izvedeno. Onemogočili so to uplivi onih krogov, ki si na podlagi svoje finančne, politične in druge moči prisvajajo odločevanje v umetniških stvareh. Ni pač v naših dneh nič lepšega, nego z nekoliko domišljavimi žurnalističnimi frazami kvalificirati se za umetniškega strokovnjaka ter si pripisovati vso to odločilno moč, katera se vsakemu drugemu priznava še le po trpkem delu življenjskem. Da pa v teh sferah odločujejo tudi narodnostni razlogi, so ume samo po sebi, tudi Plečnik sam mi je priznal, da strešica na njegovem imenu v tej stvari ni bila brez upliva. Kakor značilen glas dunajskih umetnikov naj naveden izjavo v tej stvari priobčeno v »Ver Sacrum«**)

Brzobjavna poročila.

Papežev jubilej.

ZADER 2. (B.) Povodoin papeževga jubileja je bila v mitropolitanski cerkvi pontifikalna maša, katere so se udeležili zastopniki civilnih, vojaških in avtohtonih oblastij. Po službi božji je prišel k nadškofu dvorniku, nadomestujé zadržanega namestnika, dvorni svetnik Nardelli s prošnjo, naj njegovi svetosti predloži čestitke.

Vojna v južni Afriki.

LONDON 3. (B.) Spopolnilna lista o izgubah, ki jih je imel angleški konvoa dne 25. m. m. pri Klerksdorpu, izkazuje 5 častnikov in 45 mož mrtvih ter 2 častnika ranjena.

WASHINGTON 2. (B.) Odposlanca Burov Wessels in Wolmarans sta v spremstvu prejšnjega ameriškega konzula v Transvaalu, Montagu White, dospela semkaj. Nasproti poročevalcem časnikov sta izjavila, da za sedaj nimata še sestavljenega nikakega konečnoveljavnega akcijskega načrta.

Iz ogerske zbornice.

BUDIMPŠTA 3. (O. B.) V nadaljevanju podrobne razpra o proračunu za leto 1902 je poslanec Csavolsky grajal pri stavki »skupni izdatki«, češ, da glede skupnih aktiv ogrska vlada nima nikake pravice do kontrole. Govornik je predložil predlog, s katerim pozivlja vlado, naj predloži podroben izkaz o stanju skupnih aktiv.

** Na Dunaji ima se postaviti spomenik Gutenbergu ter je bila v to svrhu razpisana konkurenca. Konkurence so brezprimerna narodno-gospodarska potrata; toda za sedaj ni nobenega sredstva, da bi se dosegel najboljši rezultat konkurenčni, kajti ta način podava jedini možnost najti mlađe talente iz neznanih globlin njih lastnega sveta.

Začuden pa stoji občinstvo pred delom na ta način povzročenem ter govori o »schlagru«.

Ta konkurenca je končala v resnici s takim »schlagrom«: načrtom Plečnikovim in Schimkovitzovim. — Očitati so njiju načrta, da je bolj apoteza iznajdbe tiska, nego pa spomenik Gutenbergu; no to ni nikakor napačno, — da, ravno nasprotno: prednost, ki je postvala iz globokega spoznanja naloge; tega pa je ravno ljudem, razpisavšim konkurenco, popolnoma manjkalo. Torej: konkurenca je imela v tem slučaju popolen vspeh. Našla je »schlagger«.

Jury je priznala temu »schlagru« prvo ceno. A potem? Meni bi, da je vse navdušeno ter se prvi izvajanju. Ne! Nazadnjaštvo, ta zli duh, ki že delj nego sto let nesrečno upliva na avstrijsko umetnost, zmagal je zopet. Solidno, toda nikakor izvorno delo bo izvršeno, a v tej konkurenci srečno pojavivši se »schlagger« pade zopet v temoto. To je, odkrito rečeno, javen škandal. —

Ministerski predsednik pl. Szell je povdarjal, da skupne aktivne ne sestojte iz gotovinj, ampak iz tirjatev. Brez sklepa zakonodaje se ne razpolaga niti z jednim novčičem skupnih aktiv. Ministerski predsednik se je izjavil pripravljenim predložiti izkaz. Na to je poslanec Csavolszky umaknil svoj predlog.

Volitve v Bolgarski.

SREDEC 3. (B.) Od 189 volitev, ki se imajo izvršiti v sobranje, so znani vspehi dosedaj od 103 volitev; in sicer je izvoljenih 70 pristašev vlade ter 33 pristašev opozicije. Volitve so se izvršile mirno po vsej deželi. Vlada račuha z gotovostjo, da dobi večino v sobranju.

Beda v Rusiji.

PETROGRAD 2. (B.) V poročilu, priobčenem v »Upraviteljstvenem vjestniku« o odredbah vlade za lajšanje bede v onih gubernijah, kjer je bila slaba letina, je povedano, da znašajo izdatki v ta namen skupno 25 361.698 rubljev.

Prince Henrik v Ameriki.

NASHVILL 2. (B.) Prince Henrik Pruski je ob 2¹/₂ uri popoldne iz Chattanooga prispele semkaj. Na kolodvoru so ga vsprejele oblasti in množica mnogih tisočev. Župan je imel govor na princea. Po večurnem pomudku je prince nadaljeval potovanje v Indianapolis.

PASTIGLPROTIPRE

kašlju, grlobolu, hripavosti, katanu, upadanju glasu, itd. itd.
zahtevajte vedno

Prendinijeve paštilje

Čudovit učinek pri pevcih, govornikih, prepovednikih, učiteljih itd.
Dobivajo se v škafličicah v Prendinijevi lekarni v Trstu in v vseh tukajšnjih boljših lekarnah kakor tudi po celi Evropi.

Škafličica stane 60 stotink.

Velikanska rastava pohištva in tapecarij. Izvenredno ugodne

× × × cene. × × ×

VILJEM DALLA TORRE

v Trstu, trg Giovanni 5. (Palača Diana.)
Moje pohištvo donesrečno. —

Lepo meblirana soba

za eno osebo je oddati v neki narodni družini, ulica Rossetti. Več se izve v naši tiskarni.

PRVA TOVARNA

za čopiče in ščetke

Santo d'Angeli

TRST. - Via S. Antonio - TRST
(nasproti Zennaro in Gentili).

Specijaliteta čopičev za zidna dela nepresežne trpežnosti. Bogat izbor ščetk, strojev za čiščenje parketov, metelj, metlice, ščetk od perja, palice za iztolči prah.

Velikanski izbor mil, glavnikov, parfumov, listnic, novčark, mošnjajčkov itd.

Vse po jako nizkih cenah.

V prepričanje se prosi blagohoten obisk.

Aleksander Levi Minzi

Prva in največja tovarna pohištva vseh vrst.

• T R S T •• T R S T •

TOVARNA: Via Tessa, vogal Via Limitanea	ZALOGA: Piazza Rosario št. 2 (šolsko poslopje) in Via Riborgo št. 21
--	---

Telefon št. 670.

Velik izbor tapecartj, zrcal in slik. Izvršuje naročbe tudi po posebnih načrtih.

Cene brez konkurence.

ILUSTROVANI ČENIK ZASTOPI IN FRANKO
Predmeti postavijo se na da. obrod
all železnico franko.

Mala oznanila.

Pod to rubriko prinašamo oznanila po najnižjih cenah. Za enkratno insercijo se plača po 1 nvc. za besedo; za večkratno insercijo pa se cena primerno zniža. Oglasi za vse leto za enkrat na teden stanejo po 10 gl. ter se plačujejo v četrtletnih anticipatnih obrokih. Najmanjša objava 30 nvc.

V Trstu.

Zaloga likerjev v sodčih in buteljkah
Perhauc Jakob ulica delle Acque 12
Zaloga vsakovrstnih vin in buteljk. Postrežba točna, cene zmerne.

Nepregorljive mrežice.

Vitez D. v Trstu, Piazza Napoleoni št. 11
priporoča slavnemu občinstvu svoje nepregorljive mrežice (retine) „Meteor“ in vse druge priprave za plinovo luč „Auer.“

Kavarne.

Anton Šorli priporoča svoji kavarni „Commercio“ in „Tedesco“ ki sti shajališči Slovencev. Na razpolago so vsi slovenski in mnogi drugi časniki.

Jak. Perhauc Ulica Stadion št. 20, pekarstva in sladničarna, svež kruh večkrat na dan, prodaja moke. Vsprejema tudi domači kruh v pecivo. Postrežba točna.

Prodaja vina „Ai Maestri“

v ulici Valdirivo št. 17. Slavnemu občinstvu se naznanja, da se od danes naprej točijo sledeča vina: refošk črn po 28 novč., bela rebula iz Brd po 28 novč. Za družine po ugodnejših cenah. Opolo iz Visa po 28 novč. Za obilen obisk se priporoča ter že v naprej zahvaljuje. Vsek zamore moja vina analizovati in ako jih vdobi ponsrejena (vdobi 100 gl. nagrade).

Salarini.

Ponte della Fabbra št. 2. vega l u Torrente. Podružnica „Alla città di Londra“ z najfinjšimi izdelki v ulici Poste nuve 3. (Brunerjeva hiša). Zaloga izgotovljenih oblek za moške in dečke. Velik izbor oblek za moške od g. 6.50 do 24, za dečke od gl. 4. do 12. sukne ne jope v velikem izboru od gl. 3. do 8. zimске močne in podšite jope z ovrtnikom od astrahana od gl. 5 — 14, ravno take podšite s kožuvinom po gl. 12. — Površne sukne v velikem izboru od gl. 18 — 32. Jopice za dečke v raznih oblikah in barvah, volnene hlače od gl. 2.50 — 4.50, finejše od gl. 5 — 9. Velik izbor oblek za otroke in dečke od 3 — 12 let od gl. 2.10 — 10. Haveloki za moške in dečke po najnižjih cenah. Hlače od moleskina (zlojdeva koža) za delavce izgotovljene v lastni predilnici na roko v Korminu.

Crtsne močne srajce za delavce gl. 1.20. Velika zaloga snovij za moške obleke na meter al tudi za naroče na obleke, ki se izgotovi z največjo točnostjo v slučaju potrebe v 24 urah. V podružnici v ulici Poste nuve se sprejemajo izdelovanja obleke po meri ter se še posebno vdobiva vsake vrste oblek v raznih risnicah in merah za moške in dečke.

Anton Breščak v Gorici, Gosposka ulica št. 14 in ulica Veturini ima v zalogi v veliki zberbi pohištvo vseh slogov za vsak stan od najboljšega izdelka. V zalogi ima: podobe na platno in šipe, ogledala, žime palatno, razne tapcarije itd. Daje tudi na obroke.

Proti kašlju in kataru
kakor tudi proti hripi (influenca) naj se uporabljajo edino le **katramne pastilje Ravasini** skatljica po 80 stotink.

Proti zagrljenju in grlobolu
se priporočajo **Ravasinijeve pastilje** od ogolunjene sladke škorje skatljica po 60 stotink.

Vdobja se v **LEKARNI RAVASINI** v Trstu, Piazza della Stazione št. 3.
kakor tudi v lekarni Piccola Jeroniti, Luciani, Vitali & Vardalasso; v Beki; lekarna Prodani; v Gorici lekarna Cristofolotti in Pontoni.

Prodajalnica izgotovljenih oblek „Alla città di Trieste“

EDVARD KALASCH Via Torrente št. 34
nasproti gledališču „Armonia“ s krojačnico, kjer se izvršujejo obleke po meri in najugodnejših cenah. V prodajalnici ima tudi zalogo perila za delavski stan po izvenredno nizkih cenah. Izbor boljših in navadnih snovij.
VELIK IZBOR izgotovljenih hlač za delavce kakor tudi blaga za hlače, ki se napravijo po meri.

Tehnični urad. Ustanovljeno 1877. Zaloga strojev in železja.

SCHNABL & Co. - TRST

Via delle Poste vecchie (vogal Via Vienna).

Glavni zastop železja in tovarniških strojev.
Naprava obrtnih podjedb vsake vrste.

Inštalacija strojev in parnih kotlov.

Motori na plin, bencin in petrolej sestava „Otto.“ Motori na plin in vodno moč.
Naprave električne luči. Napeljave električne moči. Vodne naprave itd.
Naprave za centralno kurjavo in ventilacijo. Naprave kopaljšč, klosetov itd.

Zaloga cevij za vodo, plin in par.

Materijal za stavbišče.

Stroji vseh vrst. Vodne sesalke vseh sestavov. Odri za stroje in kotle. Prípadki. Kovine. Predmeti od gome. Železe traverse in kolesa. Cement »Portland« in »Romano«. Olja za kolesa in masti.

In v obče vsi predmeti za obrtna podjetja.

Tvrška je izvršila dosedaj nad 200 obrtnih naprav, med kojimi:

- 12 žag za obdelovanje lesa in pripravljane dog.
- 36 vodnih napeljav.
- 17 tiskarn in kamnotiskarn.
- 13 mehaničnih delavnic.
- 31 podjetij za čiščenje in pečenje kave.
- 7 naprav za izdelovanje praha proti mrčesom in drog.
- 16 naprav za kurjenje z gorko vodo in parom.
- 12 sladničarn, pekarn, tovarn za biškot in kofete.
- 32 napeljav električne luči.

Kakor tudi: Tovarne za kože, Tovarne za obleko itd. Perilnice, Predilnice, Tovarne za parafin in cerezin, » sardine, Mline, Podjetja za napravljane soli, Tovarne za delati zamaške, Stiskalnice olja, Naprave za vodno slo, Tovarne za šumeče vode, Distilerije, Podjetja za čiščenje in nakladanje žita.

V ta namen je bilo postavljenih: 151 motorjev na plin in petrolej in 65 parnih strojev

Razprodaja po jako znižanih cenah.
REDKA PRILIKA.

Ker moram v dveh mesecih razprodati dobro poznano zalogo

E. ROTTENBERG, ulica Caserma št. 1, I. n.

obstoječo iz snovij za moške in ženske obleke, najnovejše novosti za spomlad in poletje, izg. tovljne obleke za moške in dečke, izgotovljenega perila za moške in gospe, kravat, in ovrtnikov, zapustnikov, spodnjih srajc od volne in bombaža, spodnjih hlač itd. Prodajam vse po neverjetno nizkih cenah. Ker so bile cene, katere je držal E. ROTTENBERG jako nizke, se opozarja slavnemu občinstvu, da so se iste sedaj še bolj znižale in se blago prodaja sedaj po jako nizkih cenah.

Kdor se hoče prepričati mora poskusit!

Obiščite manufakturno dvorano ulica Caserma št. 1, I. nadstropje.

SREČA TUKAJ.
Spodaj označeni krasni predmeti:

1 lena „ccy“ frnko“ samo za gl. 3-30 se vdobjo toliko časa, dokler zaloga traja, naravnost od **J. WANDERER, tovarna za ure, Krakov. Stradom 2** vdobjo se

nikaka stenska ura! nikake igrače!

samo rabljivi predmeti od niklja, double pozlačenih in od pristnega srebra s pečatom e. kr. puncovnega urada.

- 1 nikeljasta rem. žepna ura, 24 ur idoa, jamčena za dober tek.
- 1 podoba cesarja Fran Josipa I. ali Njeg. svetosti papeža, tudi socialistična na pokrovec ure.
- 1 mošnjček od usnja za to uro.
- 1 verižica od niklja ali pozlačena z lepim naveskom.
- 1 jako fino žepno ogledalo, okovano, dvojna šipa.
- 1 par finih gumbov od duble zlata, patentovani.
- 6 parov „ „ „ za ovrtnike in prsnike z podlago od biserne matice.
- 1 elegantna skatljica za cigare ali cigarete.
- 1 par uhanov od pristnega srebra s skatljico.
- 1 kravatsna spila od „ „ „
- 1 prstan „ „ „ za gospe ali dame.
- 15 razglednic iz Krakova, Prage ali Dunaja.

pošljem moj velik ilustrirani cenik od ur in dragocenosti. — Ta garnitura velja mesto srebrnega prstana z enim zlatim prstanom od 14 karatov gl. 5-50.

„Andemo de Franz“

krčma
v ulici Geppa št. 14.

Joči vina prve vrste:

- Bela vipavska . . . liter po 36 kr.
- Črna istrska . . . „ „ 36 „
- Istrski refošk . . . „ „ 48 „

Kuhinja domača, vedno preskrbljena z gorkimi in mrzlimi jedili po zmernih cenah. Družinam se pošilja na dom od 10 litrov naprej: **Ipavsko belo liter po 28 kr., črno istersko liter po 28 kr.**

Priporoča se tudi krčmarjem, katerim dajem vinood 50 litrov naprej po dogovorjeni ceni.

Josip Furlan, lastnik.

Posojila

proti povrnitvi v 7 in pol letih vdobé e. kr. častništvo, vladni, mestni in železniški uradniki ter vdove kakor tudi uradniki podjetij in privatni uradniki, ki so udje kakega penzijskega zaklada.

Posojila se dajejo proti varščini na nepremičnine, urednostne listine, renté, vžitke, zavarovalne police itd.

Obrniti se na **Hinko Giberti, ul. Canale 7 I.**

Pristni teran

razpošilja **Jakob Pierobon** v Vrsaru (Orsera) v sodih od 30 l naprej, po 10 gold. hl za družino in po 8 gl. hl za gostilno franko Trst. Informacije in uzorec pri Sankovič, ulica Valdirivo št. 11.

Važno oznanilo!

Podpisani smatrajo si v dolžnost javiti slavnemu občinstvu, da so **dalmatinska črna, bela, Opolo in istrska vina**, ki se prodajajo v njihovi zalogi v Trstu, ulica delle Legna št. 6 (v dvorišču), analizovana in stavljena pod **stalno kontrolo zavoda za kemično analizovanje, ovlaščenega od c. kr. avstrijskega ministerstva za notranje stvari**. Zato se stavlja na vse sode in boteljke kontrolna in garancijska znamka za pristnost vina. To določbo je izdalo visoko e. kr. ministerstvo za notranje stvari radi pregotega kvarjenja vina, ki stala v resno nevarnost ljudstvo.

Kdor si torej vkupi vino v naši zalogi, je gotov, da se v njem ne nahaja drugih snovij, nego da je vino čisto in naravno, da se sme z mirno vestjo dati bolnikom in in konvalescentom, vsled česar se mora zahtevati vedno le garancijsko znamko.

Z vsem spoštovanjem

Braća Buj,
Split-Trst.

Ivan Angeli

ulica Canle 5

zraven cerkve sv. Antona novega

je edini tovarnar čopičev vseh vrst in ščetk, nahajajoč se na tržaškem trgu ter zamore konkurirati z vsakomur.

VELIK IZBOR velikih ščetk od grive ali korenk tudi malih, Angleške ščetke za čistiti obuvale, neprelomljivi ameriški glavniki, angleške ščetke za zobovje čistiti, specialitete za parfumovanje angleškega in domačega izdelka vse po jako znižanih cenah.

Spšostovane slovenske gospodinjé!

Zahtevajte pri svojih trgovcih **NOVO** **Ciril-Methodijevo** cikorijo.

Prvo primorsko podjetje za razpošiljanje in prevažanje pohištva

Rudolf Exner

Trst. — Via della Stazione 1366 — Trst.
Telefon 847.

Specijalno bavljenje za inmagaciniranje pohištva. Pakovanje vsake vrste se izvrši na najboljši način in po zmernih cenah. Nakladanje in prevažanje pohištva po železnici in morju v vse kraje tu- in inozemstva kakor tudi iz hiše v hišo po celem mestu ali okolici s patentovanimi velikimi vozovi najnovejše konstrukcije.

Sprejemanje posameznih kovčkov, za-bojev, kešev itd. za inmagaciniranje.

Sprejemajo se pošiljatve vsake vrste in kamor si bodi.

Novi tržaški pogrebni zavod!

Podpisani ima čast javljati slavnemu slovenskemu občinstvu, da je gor imenovani pogrebni zavod po raznih zaprekah, zopet v narodnih rokah.

Oprave ima take in toliko, da zamore prirediti vsakovrstnih pogreb-ov. V prodajalnici na lesnem trgu št. 4 (pred kavarno »Armonia«) ima strankam na razpolago vse potrebno za kinčanje mrtvaških odrov, kakor vence, vsakovrstne svetilce, mrtvaške obleke, krste sveče itd. Pripravlja se vsakovrstnih slovenskih napisov na trakove za mrtvaške vence in se postreže tudi s pravilnimi nagrobnimi napisi.

Nadejajoč se, da nas sorjaki obiščejo pri vsaki žalostni priliki se belježi udano

Pogrebni zavod.